

Manuşyan, Fransız direnişi ve Trotskizm

Hüseyin, Yusuf ve Deniz'in anısına...

Garbis ALTINOĞLU

6 Mayıs 2019

Levon Terziyan 5 Mayıs 2019'da yazdığı ve facebook sayfamda da yayınladığı bir notta, 21 Şubat 1944'te 21 yoldaşıyla birlikte kurşuna dizilerek öldürülen Misak Manuşyan'ın geçmişini, Suriye üzerinden Fransa'ya gelişini anlattıktan sonra onun, Nazi işgalcilerine karşı direnişine değiniyor. Bu arada o Manuşyan için şu hatalı saptamayı yapıyor:

Nazi işgaline karşı Yahudi Troçkistlerin kurduğu FTP-MOI örgütünün başına geçtiğinde ise yine kod ismi olarak babasının ismini aldı. Misak'ın Partizanlar arasında tanınan ismi şair Gevorg ya da işçi Gevorg' idi.

Terziyan'ın Misak Manuşyan'ı Yahudi Trotskistlerle ilişkilendirme girişimi gerçeklerle bağdaşmamaktadır. Manuşyan'ın daha savaştan önce Fransa Komünist Partisi'ne (=FKP) katıldığı, bu partiye bağlı CGT (=Genel Emek Konfederasyonu) adlı sendika örgütünde çalıştığı, yasadışı etkinlikleri nedeniyle tutuklandığı, 1937'de de Sovyet Ermenistanı'na yardım etmek ve Antant emperyalistlerinin ambargosunu kırmak amacıyla kurulmuş olan bir komiteyi yönettiği ve başında yer aldığı askeri birimin Stalingrad müfrezesi adını taşıdığı vb. biliniyor. FTP-MOI adlı örgüte gelince bu örgüt, FKP'nin, Fransız ordusunun yenilgisi ve Almanların Fransa'yı işgalinden sonra 1941'de kurduğu FTP (=Francs-tireurs et partisans/ Fransız savaşçıları ve partizanları) adlı örgütün bir koluydu. Adı, Fransız savaşçıları ve partizanları- Göçmen işçiler koluna lamına gelen FTP-MOI, esas itibarıyla yabancı ülkelere gelen komünistler ve anti-faşistlerden oluşuyordu. İspanya, Polonya, Macaristan, Ermenistan, Romanya, İtalya gibi ülkelere gelen bu savaşçıların önemli bir bölümü de Yahudi kökenliydi. Gerek bu savaşçıları,

gerekse onların bağılı olduğu F'TP, FKP'nin ve Komintern'in direktiflerine göre hareket ediyorlardı.

F'TP ya da F'TP-MOI örgütlerinin Trotskistlerle ya da Terziyan'ın tuhaf değişiyileYahudi Trotskistlerlehiçbir ilişkisi yoktur ve olması da olanaksızdır.

Zaten Terziyan'ın görüşünün tersine, bildiğim kadarıyla hiçbir bellibaşlı Trotskist örgüt ya da yazar da şimdiye kadar ortaya böyle bir sav atmamıştır.Evet, 1940'larda Fransa'da Trotskistler de vardı ama onlar -tıpkı başka ülkelerdeki kafadarları gibi- savaş sırasında, gazete ya da dergi çıkarmanın dışında bir şey yapmadılar yani anti-faşist direnişte ciddiye alınabilecek bir rol oynamadılar. Bu pasifizmin teorik temelini oluşturan ve Sovyet rejiminikarşı-devrimciğöören ve onun yıkılması gerektiğini savunan Trotski, 1940'da, yani İkinci Dünya Savaşı'nın başlarında şöyle diyordu:

Hitler, zaferleri ve vahşeti nedeniyle dünyanın her yanındaki işçilerin nefretini körüklüyor. Ancak, işçilerin bu meşru nefreti ile onların daha zayıf ve daha az gerici düşmanlarına yardım etme arasında kapatılması olanaksız bir uçurum bulunuyor. İnsanlığın sonal yazgısı bakımından, Britanya ve Fransa emperyalistlerinin zaferi, Hitler'in ve Mussolini'nin zaferinden daha az korkutucu olmayacaktır. Burjuva demokrasisi kurtarılamaz. Faşizme karşı kendi burjuvazilerine yardım ettikleri takdirde işçiler sadece, faşizmin kendi ülkelerinde zafer kazanmasını hızlandırmış olacaklardır. Tarihin önümüze koyduğu görev, emperyalist sistemin bir parçasını diğerine karşı desteklemek değil, bir bütün olarak bu sisteme son vermektir.(Manifesto of the Fourth International on the Imperialist War and the Proletarian Revolution/ Dördüncü Enternasyonal'in Emperyalist Savaş ve Proleter Devrimine ilişkin Manifestosu, s. 43) Trotski'nin bu sözlerinin tipik birsol gösterip sağ vurma tutumu olduğu açık olmalı.

Savaşın ilk yıllarında Fransa'daki anti-faşist direniş Alman askerlerine ve onların Fransız işbirlikçilerine, cephaneliklere ve bazı sanayi tesislerine karşı silahlı, bombalı saldırılar, Alman birliklerinin hareketlerini kısıtlamak/ engellemek amacıyla demiryollarına, lokomotiflere ve tren vagonlarına, telefon hatlarına sabotajlar ve Britanya hava kuvvetlerine Alman birliklerinin konum ve hareketlerini bildirme biçimini alıyordu. Fransız direnişi ve halkı, bu eylemler nedeniyle Alman ordusunun ve Gestapo'nun terörü, cezalandırması ve kanlı misillemelerine hedef oluyordu. Örneğin, 20 Ekim 1941'de Nantes'da bir Alman subayının ve 21 Ekim 1941'de Bordeaux'da bir Alman askeri avukatının direnişçiler tarafından öldürülmesi üzerine Alman işgalcileri 100 Fransız'ı kurşuna dizmişlerdi. Bir kaynakta bu konuda şöyle deniyor: Komünist Parti'nin Charles Tillon yönetiminde kurduğu Ulusal Askeri Komite,

1941 Haziranından Aralığına kadar 107 sabotaj, Alman cephaneliklerine 41 saldırı ve demiryollarına 8 bombalı saldırı düzenledi. Saldırıları karşısında artan Alman terörü, aralarında bir çok parti yöneticisinin de bulunduğu onbinden fazla parti üyesinin hayatına mal oldu. Mart 1942'de Georges Politzer, Gabriel Peri ve Lucien Sampaix Nazilerce kurşuna dizildiler. (Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, Cilt 3, s. 933)

Tabii direnişte sadece komünistler ve onların örgütlediği gerilla birimleri yer almıyordu. Daha sonraları Fransa cumhurbaşkanı olacak olan ve Britanya'nın siyasal, askeri ve lojistik desteğinden yararlanan General Charles de Gaulle'ün başını çektiği Özgür Fransa adını taşıyan bir burjuva direniş hareketi de vardı. Bu Londra merkezli örgüt bir yandan Alman işgaline karşı savaşırken bir yandan da tüm direniş örgütlerini kendi hegemonyası altına almaya çalışıyordu. Bunun yanı sıra, Fransa'daki Alman işgal komutanlığının 16 Şubat 1943'de çıkardığı bir yasayla, sağlığı yerinde olan Fransızları, köle işçi statüsüyle çalışmak üzere Almanya'ya göndermeye girişmesi üzerine, çeşitli siyasal eğilimlerden onbinlerce Fransız kırsal bölgelere kaçarak orada yeni bir gerilla hareketi oluşturmaya başladılar. Çalılık ya da ormanlık alanlarda yuvalandıkları için bunlara maki ya da makizard deniyordu. Ancak direnişin ana gövdesini FKP'ne bağlı FTP ile FTP-MOI çekiyordu. Batı Avrupa'daki komünist hareketi inceleyen M. Einaudi, J. M. Domenach ve A. Garosci şöyle diyorlardı:

1941-1944 döneminde, ölüme ve işkenceye meydan okuma hemen hemen tüm komünistleri niteleyen bir özellikti Eylül 1939'da başlayan ve Eylül 1944'e kadar devam eden bastırma önlemlerine rağmen Fransa Komünist Partisi, işgal döneminde örgütlü bir direniş gücü olarak ortaya çıkan biricik savaş-öncesi partiydi. (Communism in Western Europe/Batı Avrupa'da Komünizm, s. 75)

Şubat 1943'de Fransız direnişiyle bağ kurmak için Fransa'ya gizlice giren üç İngiliz subay şöyle diyorlardı:

Francs-tireurs et partisans ya da FTP'ni destekleyen Ulusal Cephe tartışmasız en güçlü ve etkili direniş örgütüydü Bu cephenin mensupları her ay yaklaşık 250 saldırı gerçekleştirdiklerini ve her ay 500 ila 600 Alman askeri öldürdüklerini ileri sürüyorlar. (Aktaran R. B. Asprey, War in the Shadows, The Guerilla in History/Gölge Savaşı, Tarihte Gerilla, s. 474) Ocak 1944'e gelindiğinde Alman işgal komutanlığı, özellikle Güney Fransa'nın çok tehlikeli bir hale geldiğini, bazı yörelerde genel bir ayaklanma havasının estiğini, Alman askeri birliklerinin sık sık gerillalar tarafından kuşatıldığını ve saldırıya uğradığını belirtiyordu. Gerçekten de 1944'e gelindiğinde, direnişin ana

gövdesini oluşturanFTP'nın savaşçı sayısı 100,000'i bulmuştu.
FKP ve ona bağlı örgüt ve kişilerin İkinci Dünya Savaşı sırasında yaptıkları büyük özveriler onlara haklı bir saygınlık ve prestij kazandırdı. FKP savaş sonrası yıllarda ülkenin en büyük partisi olmasını işte bu özverilere ve kahramanca direnişe borçluydu.

Author Details

Garbis ALTINOğLU

maryamohannes@yahoo.fr

Bunu paylaş:Facebook'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Twitter üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Linkedln üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pinterest'te paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)WhatsApp'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Daha fazlaArkadaşınızla e-posta üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Skype'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Telegram'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Reddit üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pocket'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Tumblr'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)